Pieskowa Skała

Pieskowa Skała

Pieskowa Skała, osada na terenie wsi Sułoszowa, w północnej części województwa małopolskiego, nad Prądnikiem, na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego.
Już w 1315 roku stał tu drewniany zamek. Nowy, murowany zamek gotycki (gotyk) zbudował w XIV w. Kazimierz Wielki. W kolejnych latach własność rodu Szafrańców i Zebrzydowskich. Kilkakrotnie przebudowywany, m.in. 1542-1544 r. w stylu renesansowym (renesans), wg projektu włoskiego architekta M. Castiglione. Pod koniec XVI wieku dobudowano manierystyczne krużganki (manieryzm). W XVII wieku zniszczony przez Szwedów. Odbudowany i umocniony z inicjatywy Zebrzydowskich. XIX w. dwukrotnie spłonął. W początku XX w. użytkowany jako dom letniskowy. Na dziedzińcu wykuta w litej skale studnia, sięgająca dnem poniżej poziomu Prądnika. 1960-1970 r. gruntownie rekonstruowany.
Obecnie oddział Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu. Przy drodze w pobliżu zamku charakterystyczna skałka – Maczuga Herkulesa. W pobliżu Maczugi mogiła powstańców z 1863 roku.

Zamek w Pieskowej Skale, zamek królewski, później prywatny, jeden z najcenniejszych renesansowych zabytków polskiej architektury, położony na skalistym cyplu skalnym nad doliną Prądnika, na Szlaku Orlich Gniazd.
Brama, stanowiąca pozostałość po gotyckiej baszcie, i kolebkowo sklepiona sień prowadzą na dziedziniec. Ma on kształt trapezu i jest otoczony pięknymi, manierystycznymi, trzykondygnacyjnymi krużgankami z końca XVI w. oraz ozdobiony 21 maszkaronami. Nad bramą od strony dziedzińca zbudowano dwie kondygnacje loggi. Otwarta loggia znajduje się również na zewnątrz, obok bramy wjazdowej. Po 1640 roku powstały fortyfikacje systemu bastionowego, które ukończono zapewne po 1655 roku, gdyż wtedy jeszcze udało się Szwedom zdobyć zamek. W 1718 roku zamek w Pieskowej Skale płonął, odbudował go ok. 1780 roku ówczesny właściciel Hieronim Wielopolski.
Zamek w Pieskowej Skale wielokrotnie zmieniał swój wygląd. Po wojnie całkowicie go odrestaurowano i przywrócono kształt z okresu największej świetności z XVII w. Położenie na

wysuniętej skale (z trzech stron otoczony jest przepaściami) świadczy o wybitnie obronnym charakterze. Dostęp zapewniony był od strony wschodniej i tu właśnie znajdowały się wały, fosa oraz dwa bastiony. Zamek można podzielić na dwie części: przedgrodzie i właściwy zamek renesansowy. Dawny zamek średniowieczny obejmował tylko obszar dzisiejszego zamku renesansowego oraz wieżę zwaną Dorotką na północno zachodnim skrzydle która obsunęła się w XIX w.

Po przekroczeniu bramy wjazdowej z herbem rodu Zebrzydowskich wchodzi się na pierwszy dziedziniec-przedgrodzie. Okazała wieża bramna do zamku renesansowego z zegarem pochodzi niestety z XX w., zastąpiła ona zawaloną basztę średniowieczną. Druga baszta średniowieczna zachowała się do dzisiaj jednak nie można do niej wejść. Logia obok wieży bramnej, jedyny tego typu przykład architektoniczny w Polsce jest dziełem współczesnym, na zdjęciach po wojnie jeszcze jej nie było. Szczątki dawnej logii odkryto podczas badań i prac konserwatorskich rozpoczętych w 1947roku. W jednym z bastionów znajduje się restauracja, na jego szczycie zaś taras widokowy. Piękny dwupiętrowy dziedziniec zamku renesansowego, wzorowany na wawelskim, otoczony jest krużgankami z wysuniętą loggią. W komnatach zamkowych utworzono muzeum z ciekawą ekspozycją przestawiającą malarstwo, rzeźby i meble od XIV do XIX wieku. Nieopodal zamku stoi słynna Maczuga Herkulesa. Pobieżne oglądnięcie zajmuje: ok. 50 min